

Europos Parlamento (EP) nariai Rasa Juknevičienė ir Andrius Kubilius savaitės pokalbyje iš Strasbūro, kur vyko EP plenarinė sesija, daugiausiai dėmesio skyrė Taivano investicijoms Lietuvoje, Parlamente priimtai R. Juknevičienės ir A. Kubiliaus inicijuotai rezoliucijai dėl Specialaus tribunolo įsteigimo bei Ukrainos apginklavimo klausimui.

Pasak R. Juknevičienės, Lietuvoje naujienos geros, nors ir netiesiogiai, bet susijusios su geopolitika: į labai svarbią sritį – lustų, mikroprocesorių – atėjo Taivano investicijos.

„XXI amžiaus kapitalas, lyginamas su nafta ir dujomis, ateina į Lietuvą. Čia verta prisiminti drąsų Lietuvos žingsnį, kai Kinija drauge su Karbauskiu puolė daužyti Lietuvos Vyriausybę dėl neva kvailo, blogo žingsnio dėl Kinijos ir verslo. Buvo supykę. Atlaikėm. Ir cituojant klasiką Andrių Kubilių „Reikėjo strateginės kantrybės“, kuri padarė savo. EP žinomas šis faktas. Lietuva atrodo labai drąsi, lyderė,“ – sakė R. Juknevičienė, pridurdama, kad daugelis supranta, jog pavojus priklausyti nuo Kinijos be galo didelis. Tokie pavojai įvertinti pamačius, kiek stipriai kai kurios valstybės priklauso nuo Rusijos.

„Taivano investicijos – didžiulis, labai reikšmingas įvykis. Kai kas jį lygina su tuo, lyg staiga savo šalyje atrastum didžiulius naftos kodus. Pagal reikšmę tolimesniam mūsų ekonomikos vystymuisi tai panašu“, – sakė A. Kubilius.

Anot jo, vadinamieji lustai, „čipsai“ yra visi mūsų naudojami kompiuteriai, telefonai, buitinė technika, ginklai, visi jie remiasi tomis elektroninėmis detalėmis, kurias pagaminti yra labai sudėtinga. Didžiąją pasaulio dalį šių procesorių gamina Taivanas, kažkiek – Pietų Korėja. Šią technologiją norėtų gauti daugelis, vyksta didelė konkurencija, tam reikia ne tik gerų santykių su Taivanu, bet ir daug dirbti, kad galėtum tokias technologijas naudoti.

„Viena iš skausmingiausių sankcijų Rusijai buvo tai, kad Taivanas pačioje karo pradžioje priėmė sprendimą nebetiekti procesorių Rusijai, o Rusija be jų negali gaminti netgi prastos kokybės raketų ar karinių lėktuvų. O tai, kad mums pavyksta gauti prieigą prie tokių technologijų su perspektyva toliau vystytis, be abejo, yra pasekmė tų drąsių politinių, geopolitinių užsienio politikos žingsnių, kurie Lietuvoje buvo garsiai kritikuojami, esą, kokie nieko nesuprantantys yra konservatoriai, didžiąją Kiniją išmainantys į Taivaną. Šioje vietoje mes gauname ne tik Taivano investicijas, bet ir su Kinija ne tiek daug ir praradome, nes paraleliai atsiradusi žymiai didesnė prekyba su Japonija, Indijos-Ramiojo vandenyno bendruomene atsveria tai, ką mes ten praradome“, – sakė A. Kubilius paminėdamas, jog šią Lietuvos poziciją stipriai palaikė ir EP, ir JAV.

Šią savaitę EP buvo priimta labai svarbi rezoliucija „Dėl tribunolo dėl agresijos nusikaltimo prieš Ukrainą steigimo“, kurią inicijavo mūsų EP nariai, o tekstą rengiant prisidėjo bei

derybose su kitomis politinėmis grupėmis dalyvavo A. Kubilius su komanda.

Rezoliucija svarbi dėl to, kad būtų įvertinti ir teisiami tie, kurie sukėlė karą prieš Ukrainą.

Kalbėdamas apie rezoliucijos turinį ir reikšmę A. Kubilius pabrėžė, kad „po konsultacijų su tarptautiniais teisininkais, įskaitant ir Ukrainos, kurie lyderiauja šiame procese, taip pat lietuvius Dainius Žalimas yra daug prisidėjęs, kad Europoje formuluotąsi doktrina, jog reikia bausti ne tik už karo nusikaltimus, tokius kaip Bučioje, ne tik už nusikaltimus prieš žmogiškumą, siejamą su genocido sąvoka, bet ir bausti už karo agresijos nusikaltimus, t.y. už tai, kad pradėjo šį karą“.

Pasak europarlamentaro, šios nuostatos ne kartą kartotos įvairiose ankstesnėse rezoliucijose, o dabar parengta išsami rezoliucija. A. Kubiliaus įsitikinimu, procesai juda link to, kad toks tribunolas būtų artimiausiu įmanomu laiku pradėtas steigti. „Už tai pasisako ir Vokietijos užsienio reikalų ir teisingumo ministrai, ir Ursula von der Leyen yra pasisakiusi. Procesai juda. Kiek mes galime – bandome pastūmėti politinį konsensusą, ir manau, kad tai yra reikšminga“, – sakė EP narys. Jo teigimu, toks tribunolas yra reikšmingas ir reikalingas, nes kalbant apie karo reikalus yra trijų rūšių nusikaltimai: karo agresijos – kas pradėjo karą, karo – kai yra tirama, kas nužudė, išprievartavo, kankino ir nusikaltimai prieš žmogiškumą – siejami su genocido sąvoka. Du pastaruosius – karo (nusikaltimus Bučioje) ir prieš žmoniškumą gali tirti Tarptautinis kriminalinis teismas (ang. ICC).

„Deja, tarptautinė teisė yra palikusi spragą ir mandato tirti karo agresijos nusikaltimą ICC neturi, galėtų turėti, jei tam pritartų Jungtinių tautų (JT) Saugumo taryba, bet ten sėdi Rusija ir akivaizdu, kad ji vetuos. Todėl vienintelė galimybė, ką pabrėžia ir tarptautiniai teisininkai, yra kurti Specialųjį tribunolą pritarant daugeliui šalių, gaunant pritarimą JK Generalinėje asamblėjoje. Kodėl tai yra taip svarbu? Todėl, kad karo agresijos nusikaltimo tyrimas gali būti žymiai greitesnis, negu konkrečiai karo nusikaltimų tyrimas, kai vykdomi konkrečiai kiekvieno kareivio, generolo, kapo tyrinėjimai renkant visus forencinius (teismo medicinos) įrodymus. Čia tyrimas būtų siejamas su tuo, kas atsakingas už agresijos pradėjimą. Akivaizdu, kad tai yra Putinas, galima aiškintis, kas toliau jo komandoje atsakingi. Lukašenka čia yra irgi automatiškai teisiškai (ne politiškai) traukiamas, nes pagal karo agresijos nusikaltimą kaltas yra ne tik tas, kuris pradeda karą, bet ir tas, kuris leidžia savo šalies teritoriją naudoti karo agresijai“, – kalbėjo A. Kubilius.

Pirmasis panašaus tribunolo pavyzdys buvo Niurnbergo ir procesas užtruko maždaug metus. Kitas tokio tribunolo steigimo aspektas yra signalas Kremliaus elitui, kad su Putinu Rusija niekada negrįš į tarptautinę bendruomenę, nes jam bus aiškiai pareikšti kaltinimai tarptautiniame tribunole ir „business as usual“ (liet. Įprastiniai santykiai) nesugrįš. Taip pat

tai bus signalas ir Vakarų lyderiams, kad grįžti į įprastą bendravimą su žmogumi, kuriam įtarimus pareiškė tarptautinis tribunolas nederėtų.

EP nariai taip pat aptarė šį penktadienį vykstantį vadinamąjį Ramšteino susitikimą, kurio metu maždaug 50 valstybių koalicija tariausi, kaip prisidėti prie Ukrainos gynybos. Svarbiausia tema šiuo metu yra tankų tiekimas.

Pasak R. Juknevičienės, pastaruoju metu dažnai sulaukiama klausimų apie O. Šolcą ir jo poziciją. „Jis ne tik sau šaudo į kojas, bet ir kenkia Vokietijos įvaizdžiui“, – mano ELP frakcijos vicepirmininkė.

Kodėl jis taip elgiasi, pasak politikės, galimi du variantai: „Reikia paklausti jo, jis gal ne viską pasako. Mano vertinimu, yra du dalykai. Pirmas – jo vadovaujama socialdemokratų partija, kuriai šiais metais teko apversti ne tik savo naratyvus, savo mąstymą kita puse, nes tai buvo partija, kuri rėmėsi pacifizmu. Geras dalykas, aš irgi už taiką, visi už taiką, bet dabar jiems reikia pabandyti suvokti, kad ginklų davimas ir yra taika. Tai, ką dabar pasakė J. Stoltenbergas prieš šį Ramšteiną, kad kaip tik ginklai atneš taiką ir niekas daugiau. Ir antras dalykas yra tai, ką labiausiai koncentruotai Davose pasakė H. Kissingeris, kad neva Ukrainai padėti laimėti reikia, net į NATO ją sutiktų priimti, tačiau reikia galvoti ir kaip grįšime prie dialogo su Rusija, kaip ji atrodys po šio karo ir kaip ją vėl pabandyti įtraukti į saugumo struktūras, kad rusams neatrodytų, kad NATO kariauja prieš Rusiją. Turbūt Šolco galvoje šis momentas vis dar labai svarbus, nes bijo Putino ir Rusijos.“

Pasak ekspertų, „Leopard“ tankai pasižymi ne tik gera technologija, bet jie yra tinkamiausi Ukrainai pagal dirvožemį ir kitus parametrus. Jie yra tapę Vokietijos vizitine kortele, todėl, kai jie pateks į Ukrainą, kad ir iš kitų šalių, dažnai atrodys, jog jie yra vokiečių. Yra ir dar vienas momentas, jei kažkokia šalis nori atiduoti savo tankus ar kitą įrangą, turi gauti šalies gamintojos sutikimą. Tai daroma dėl ginklų kontrolės.

A. Kubilius taip pat pritarė nuomonei, kad ginklų tiekimas gali strigti ir dėl to, jog bijomasi galimo staiga Rusijos sutriuškinimo, nes tai galėtų sukelti chaosą, griūtį ir t.t. Bijomasi nežinomos perspektyvos.

„Todėl sąmoningai stengiamės pabrėžti, kad Vakarų ir Ukrainos pergalė prieš Rusiją gali atverti duris pozityvioms Rusijos permainoms – demokratijai ir pan., todėl turime įtikinti Vakarus nebijoti Rusijos transformacijos perspektyvos“, – sakė A. Kubilius.

